

آداب عید نوروز

آداب عید نوروز- عید نوروز چون اعیاد اسلامی، از آداب و رسومی خاص اسلامی برخوردار است و علاوه بر آن، برخی آداب و رسوم نیکو نیز در ایام نوروز در میان مردم ایران زمین، دیده می شود، در ادامه به برخی از این آداب و رسوم اشاره می کنیم:

● نماز عید

یکی از آداب عید نوروز خواندن نماز عید است. شیخ طوسی (ره) فرموده است: نماز ظهر و عصر روز نوروز را که خواندی چهار رکعت نماز با دو سلام (دو رکعت دو رکعت) می خوانی رکعت اول پس از حمد ده بار سوره «قدر» رکعت دوم پس از حمد ده بار سوره «کافرون» رکعت سوم پس از حمد ده بار سوره «توحید» رکعت چهارم پس از حمد ده بار سوره «ناس» و «فلق» (معوذتین). و در پایان نماز سجده شکر بجا آور و در آن دعا کن تا خداوند گناهان ۵۰ ساله ات را ببخشد.

نظافت و لباس تمیز

یکی دیگر از آداب عید نوروز پوشیدن لباس نو و تمیز است. نظافت و رعایت بهداشت و نیز پوشیدن لباس تمیز و استفاده از عطر و بوی خوش در صورت امکان از وظایف اخلاقی و اجتماعی نوروز است. از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «و البس انظف ثيابك و تطيب باطيب طبيك»؛ «تمیزترین لباس را بپوش و با بهترین عطر خود را خوشبوی ساز»

● خرید لباس نو و سبز کردن گندم

سبز کردن گندم و خرید لباس از دیگر آداب و رسوم عید است. یکی دو روز مانده به آغاز سال جدید (نوروز)، افراد خانواده برای خرید لباس عیدشان به بازار و فروشگاه ها می روند و لباس های نو و پارچه های رنگین، خریداری می کنند. در واقع افراد خانواده با خرید لباس نو و تغییر ظواهر زندگی نشاط خاصی ا به زندگی خود می بخشند.

در برخی از مناطق ایران، به رعایت این آداب و رسوم، بسیار تاکید شده است به عنوان مثال در شیراز، از یکی دو ماه به نوروز مانده شیرازی ها به بازار می روند و لباس عیدشان را می خرند پارچه هایی معمولاً خریداری می شود که دارای رنگ روشن و سرخ یا زرد باشد. آنها معتقدند که لباس را خودشان بدوزند، پارچه آن را روزهای دوشنبه یا جمعه قیچی کنند و نیز روز پنج شنبه ساعت سنگین است و لباس مدتی روی دست می ماند تا دوخته شود، روز سه شنبه اگر بریده شود نصیب دزد یا مرده شور خواهد شد و روز چهار شنبه می سوزد وسایل خانه نیز باید عوض شود و یا تمیز گردد. پختن نان شیرین از جمله کارهایی است که حتماً باید قبل از عید و برای عید انجام بگیرد .

سبز کردن گندم، عدس، تره تیزک، ده پانزده روز به عید مانده در خانه های شیراز صورت می گیرد. برای این کار از طرفی استفاده می کنند که از جنس مس یا روی باشد و بعد مقداری دانه ابتدا به سلامتی آقا امام زمان (عج) می ریزند و به ترتیب بعد از آن نام اعضای خانواده را می آورند.

● خانه تکانی

یکی از رسوم پسندیده و ارزشهای نیک عید، نظافت و خانه تکانی است که یکی دو هفته پیش از عید خانه تکانی یا رفت و روب انجام می گیرد و مجدداً اثاثیه را جابه جا می کنند و گردگیری می کنند و دوباره آنها را می چینند در واقع مردم قبل از رسیدن سال نو تحولی در زندگی خود می کنند و خانه را برای پذیرانی از میهمانان عید آماده می سازند.

● تهیه سفره هفت سین

تهیه سفره هفت سین از دیگر آداب عید نوروز است. بزرگترین نماد آیین نوروز "هفت سین" ، است. "محمد علی

دادخواه" که اخیراً پژوهشی با عنوان "نوروز و فلسفه هفت سین" را به نگارش در آورده، در این باره می نویسد: "عدد هفت برگزیده و مقدس است. در سفره نوروزی انتخاب این عدد بسیار قابل توجه است. ایرانیان باستان این عدد را با هفت امشاسپند یا هفت جاودانه مقدس ارتباط می دادند. در نجوم عدد هفت، خانه آرزوهاست و رسیدن به امیدها را در خانه هفتم نوید می دهند. علامه مجلسی می فرماید: آسمان هفت طبقه و زمین هفت طبقه است و هفت ملک یا فرشته موکل برآند و اگر موقع تحویل سال، هفت آیه از قرآن مجید را که باحرف سین شروع می شود بخوانند آنان را از آفات زمینی و آسمانی محفوظ می دارند."

هفت سین عبارت است از سماق، سیر، سنجد، سمنو، سکه، سرکه، سبزی .

● یکی از آداب عید نوروز، جمع شدن تمام افراد خانواده بر سر سفره عید در لحظه تحویل سال نو

موقع تحویل سال نو همه اهل خانه با لباس نو بر سر سفره می نشینند، مادر اسپند دود می کنند، یکی از بچه ها شمع روشن می کند، پدر قرآن می خواند و ...

هر کدام از این آداب و رسوم عید، فلسفه خاص خود را دارد؛ مادر اسپند دود می کند برای دوری از چشم زخم حسود، با روشن کردن شمع، بر روشنایی خانه و زندگی تاکید می شود و از خانواده بزرگ افراد خانواده می خواهند تا در سال نو، خانه آنها را با شمع وجود پدر و مادر نورانی کند؛ قرآن خوانده می شود تا در آغاز سال نو دل ها به سوی خداوند بزرگ سوق داده شود و از صاحب قرآن خواسته شود که در این سال جدید نیز یار و مددکار اهل خانه باشد، حضور ثابت و گسترده قرآن نه تنها در سفر عید بلکه در تمام آداب اجتماعی نوروز نشان از مردم ایران زمین توجه به قرآن دارد و قرائت قرآن و بوسیدن آن در ساعات تحویل سال از جمله آداب سال تحویل است.

بر سر سفره عید، سکه، برنج، آب، ماهی قرمز، آیینه و ... نیز دیده می شود که سکه نشان از خیر و برکت و رفاه؛ برنج، نشانی از خیر و برکت و فراوانی؛ آب، نشان صافی و پاکی و روشنایی و گشایش کار؛ ماهی قرمز، شگون دارد؛ آیینه، برای رفع کدورت و نشانی از صفا و پاکی و یکرنگی است.

افراد خانواده بعد از تحویل سال نو با هم روبوسی کرده و عید را به هم تبریک می گویند و برای هم سال خوب و پربهرکتی را آرزو می کنند.

● دعای تحویل سال نو یکی دیگر از آداب عید نوروز

مجلسی در کتاب زادالمعاد در خصوص دعای سال نو روایت می کند که در وقت تحویل سال این دعا را بسیار بخوانید: « یا مقلب القلوب والابصار یا مدیر اللیل والنهار یا محول الحول و الاحوال حول حالنا الی احسن الحال.»

علامه مجلسی(ره) همچنین خواندن این دعا را در نوروز مناسب دانسته است:

«اللهم هذه سنه جديده و انت ملك قديم اسالك خيرها و خيرما فيها و اعوذبك من شرها و شرما فيها و استتلفك موونتها و شغلها يا ذالجلال و الاكرام. ؛ بارالها! اين سال جديد است و تو خدایي ازلی و قدیم هستی. خیر این سال و خیر آنچه را در این سال پیش می آید، از تو خواستارم و از شر این سال و شر آنچه در این سال پیش خواهد آمد، به تو پناه می برم...»

● زیارت اهل قبور

یکی دیگر از آداب عید نوروز، رفتن به زیارت اهل قبور در آغازین روزهای سال نو و نیز برگزاری مراسم تحویل سال در کنار قبور شهدا از دیگر آداب دینی نوروز است. تشریف و حضور در اماکن مقدسه و مشاهد مشرفه و برگزاری مراسم تحویل سال نو در آن مکانها نیز از جمله آداب نوروز می باشد.

● دید و بازدید و دادن عیدی

ایام عید فرصت مناسبی برای صلح رحم و رسیدگی به وضع خویشان و بستگان است که این نیز یکی از نشانه های اخلاق و سنن مرضیه اسلامی و انسانی است. از همان روز اول نوروز، دید و بازدیدها آغاز می شود. در همه خانواده ها رسم بر آن است که افراد خانواده ابتدا به دیدن بزرگترهای فامیل می روند و عید را به آنها تبریک می گویند. سپس به خانه بر می گردند و منتظر می مانند تا بزرگترها به آنها سر بزنند. در این دید و بازدیدها عیدی هم داده می شود. علاوه بر دیدوبازدید از بستگان، دوستان، همسایگان و بزرگان فامیل، با جمعی از مصیبت دیدگان در سال گذشته نیز دیدار می شود. دید و بازدیدها تا روز سیزده بدر، (سیزدهمین روز سال نو)، ادامه داد.

● سیزده بدر

یکی دیگر از آداب عید نوروز اجرای مراسم سیزده بدر است. سیزده بدر در میان ایرانیان از دیر باز امری بسیار جدی بوده است که همواره با برپایی مراسمی خاص همراه بوده است. از آن جمله می توان به غذاهایی که مردم به طور سنتی در روز سیزده به در می خوردند اشاره کرد. خوردن کاهو سکنجبین و چغاله بادام از خوردنی های مرسوم عصر سیزده به در است.

نوروز در کشورهای دیگر:

آداب عید نوروز در ترکمنستان

در کشور ترکمنستان، طبق رسم قدیم و جدید، دوبار در سال جشن سال نو گرفته می شود. یکی از این جشنها با استناد به تقویم میلادی که به تایید سازمان ملل رسیده، به عنوان جشن بین المللی «سال نو» شناخته می شود و دیگری برگزاری عید نوروز به نشانه ایحای دوباره ای آداب و رسوم دیرینه مردم ترکمنستان است. مردم ترکمنستان در این ایام با پختن غذاهای معروف نوروزی مانند نوروز کجه، سمنو و اجرای بازی های مختلف جوانان ترکمن، حال و هوای دیگری به این جشن و شادی می دهند. در ایام نوروز مسابقات مختلفی در ترکمنستان برگزار می شود که می توان به مسابقات اسب دوانی، پرش برای گرفتن دستمال از بلندی، خروس جنگی و ... اشاره کرد.

آداب عید نوروز در افغانستان

نوروز در افغانستان یا به عبارتی در بلخ و مرکز آن مزار شریف، هنوز به همان شکوه پیشین برگزار می شود. در روزهای اول سال، همه ی دشت های بلخ و دیوار و پشت بام های گلی آن پر از گل سرخ می شود. گویی بلخ سبزی از گل سرخ است! رسم است که در اولین روز عید نوروز، علم امام علی با مراسم خاص و با شکوهی در صبح آن روز برافراشته شود. با افراشته شدن آن، جشن نوروز نیز رسماً آغاز می شود و تا چهل شبانه روز ادامه می یابد. در این چهل شبانه روز حاجت مندان و بیماران برای شفا در پای این علم مقدس به چله می نشینند. مردم این سرزمین بر این باورند که اگر برافراشته شدن علم به آرامی و بدون لرزش و توقف از زمین بلند شود، سالی که در پیش است نیکو و میمون است. از آیین و رسم نوروز در سرزمین بلخ می توان به شستشوی فرش های خانه و زدودن گرد

و غبار پیش از آمدن نوروز و انجام مسابقات مختلف از قبیل بزکشی، شتر جنگی، شتر سواری، قوچ جنگی و کشتی خاص این منطقه اشاره کرد.

آداب عید نوروز در پاکستان

در میان مردم پاکستان، تقویم و روزشمار یا سال نمای نوروز از اهمیت خاصی برخوردار است. از آداب و رسوم عید نوروز در میان مردم پاکستان می‌توان به خانه تکانی و یا به عبارتی پاکیزه کردن خانه و پوشیدن لباس نو و تهیه کردن انواع شیرینی و همچنین پختن غذاهای معروف این ایام و عیدی دادن و گرفتن و دید و بازدید اقوام اشاره کرد. در ایام نوروز مردم پاکستان از گفتار نامناسب پرهیز کرده و یکدیگر را با احترام صدا می‌زنند.

نوروز در جمهوری آذربایجان

یکی از جشن‌های بزرگ مردم جمهوری آذربایجان نوروز است. مردم این سرزمین به جهت اعتقادات شدید به آیین و مراسم نوروز، برای با شکوه‌تر انجام شدن جشن نوروز، برای این مراسم تدارکات ویژه‌ای می‌بینند؛ از قبیل سرودن ترانه‌های پیش از نوروز، تدارک بساط شادی ایام نوروز، تهیه لوازم و مواد مورد نیاز، سفره‌ی نوروز، تهیه چپستان‌های نوروزی، ستایش و نفرین‌های نوروزی، پند و امثال نوروزی و انجام آیین و مراسم نوروزی. در میان مراسم نوروزی، مراسم خاطره‌انگیزی همچون ارسال خوان سمنو، انداختن کلاه پوستین به درها، آویزان کردن کیسه و توبره از سوراخ بام در شب عید و درخواست تحفه‌ی عید در این سرزمین موسوم است. البته برپایی عید نوروز در کشورهای دیگری مثل تاجیکستان، ازبکستان، قرقیزستان، بعضی از مناطق مصر، و حتی مناطق کردنشین عراق و ترکیه هم برگزار می‌شود.

نویسنده: admin، تاریخ ارسال: دوشنبه 26 اسفند 1392 ساعت 08:38 قبل از ظهر